

Notă informativă

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2013

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Autorul proiectului Hotărârii Guvernului pentru modificarea Regulamentului cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 779/2013 este Ministerul Mediului, în comun cu Grupul de lucru creat prin Ordinul Ministrului Mediului nr. 42 din 16 martie 2023.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Seceta severă din anul 2022 a scos în evidență necesitatea de îmbunătățire a cadrului normativ din punct de vedere a implementării și aplicabilității acestuia, cu revizuirea măsurilor ce se impun a fi întreprinse de către autorități la diferite stări ale secetei. Concomitent, sunt revizuite restricțiile care urmează a fi aplicate, astfel încât să fie asigurat accesul la apă pentru toți utilizatorii, dar în același timp să fie protejată și resursa de apă împotriva epuizării.

Pe parcursul ultimilor treizeci de ani, perioadele de secetă s-au amplificat îngrijorător în ceea ce privește numărul frecvența și intensitatea. Numărul regiunilor și al populației Republicii Moldova afectate de secetă a crescut cu circa 20% între 1976 și 2023. Secetele din ultimii ani provoacă pierderi economice considerabile. Conform datelor prezentate de Comisia Comunităților Europene, costul total al pagubelor cauzate de secetă în decursul ultimilor treizeci de ani s-a ridicat la 100 de miliarde de euro.

Luând în considerație condițiile climaterice din Republica Moldova, anul 2022 a fost declarat cel mai secetos an din toată perioada de observații (conform datelor Serviciului Hidrometeorologic de Stat). Seceta severă din 2022 a afectat 75-80% din teritoriul țării cauzând daune economice semnificative.

În timp ce prin „secetă” se înțelege o diminuare temporară a resurselor de apă disponibilă, o absență a precipitațiilor, „deficitul de apă” este atunci când cererea de apă este superioară rezervelor de apă exploatabile, în contextul respectării principiului durabilității. Evoluțiile recente demonstrează că deficitul de apă se va extinde în mod semnificativ în Republica Moldova., se resimt efectele unor perioade secetoase din ce în ce mai dese și mai extinse în timp și spațiu, Producerea unor fenomene meteo-hidrologice extreme, cum sunt secetele, are ca efect pierderi economice semnificative în toate sectoarele de activitate (agricultură, transport, furnizarea energiei, managementul apei etc.), iar modelele climatice globale indică faptul că frecvența și intensitatea acestor evenimente vor crește.

Analizând datele multianuale, s-a constatat că în nordul Republicii Moldova seceta se semnalează o dată la fiecare 7-10 ani, partea centrală a Moldovei suferă de secetă la fiecare 5-6 ani, iar sudul R. Moldova se confruntă cu acest fenomen la fiecare 3-4 ani.

Provocarea pe care o reprezintă deficitul de apă și seceta trebuie să fie abordată ca o problemă esențială de mediu și ca o condiție prealabilă a creșterii economice durabile în Republica Moldova. Scenariile schimbărilor climatice estimează o probabilitate de manifestare de 20% de secete severe în următorii 10 ani, în special în sud-vestul și nord-estul țării. Acest lucru va afecta aproape 50% din totalul terenurilor agricole. Scenariile calculează că secetele prin scăderea debitelor râurilor vor deveni mai frecvente și mai severe.

Prezenta hotărâre are ca scop stabilirea cadrului legal pentru remedierea problemelor legate de deficitul de apă și de secetă.

Principalele probleme constau în punerea în aplicare a tuturor elementelor-cheie legate de indicatori și praguri de instituire a secetei, cerințele ecosistemelor în condiții de secetă, evaluarea impactului consumului de apă asupra stării apelor și analiza economică a utilizării apelor.

Concomitent, elaborarea modificărilor la Regulamentul cu privire la planificarea gestionării secetei aprobat prin Hotărârea Guvernului 779/2013 va contribui la facilitarea punerii în aplicare a Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC) ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 404-XIII din 16.03.1995 și prevederilor Acordului de la Paris ratificat prin Legea nr. 78 din 04.05.2017 și Convenției ONU pentru Combaterea Deșertificării (UNCCD), prin Hotărârea Parlamentului 257-XIV din 24.12.1998.

Aprobarea modificărilor la Regulament va asigura, de asemenea, implementarea politicilor privind utilizarea durabilă a resurselor naturale prevăzute în Capitolul 16 art. 86-87 din Acordul de Asociere RM-UE, care se va axa pe scenarii reciproc avantajoase în cadrul formulei „Sănătate-Mediu”, iar Republica Moldova nu se va orienta în sensul transformării provocărilor în oportunități, inclusiv și de afaceri sustenabile în ceea ce privește mediul înconjurător.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de hotărâre nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, dar va contribui la implementarea cadrului normativ deja armonizat (Legea apelor nr. 272/2011).

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele modificări care se propun la Regulament se referă în special la concretizarea aspectelor care sunt reglementate de actul normativ; completarea cu noțiuni noi, așa cum ar fi:

„valori de umiditate a solului - rezultatul măsurătorilor directe efectuate cu senzori de umiditate în platformele agrometeorologice constatate și validate la stațiile meteorologice.

măsurile de diminuare a efectelor secetei - ansamblul măsurilor de protecție a resurselor de apă și de sol, precum și de reconstrucție a zonelor afectate de expunerea la secetă.

risc de secetă - starea probabilă de secetă definită de potențialul de manifestare ce depășește un prag acceptat, cu intervale de recurență estimate în timp și spațiu, determinat ca produsul dintre frecvența și severitatea secetei, și al vulnerabilității corespunzătoare,

impactul secetei - efectul specific al secetei asupra economiei și societății, care este consecință a vulnerabilității.

Indicatori ai secetei - parametri utilizați pentru a descrie condițiile de secetă: precipitațiile, temperatura, debitul, nivelurile apei subterane și ale rezervoarelor, umiditatea solului și stratul de zăpadă.

indici ai secetei - reprezentări numerice calculate ale severității secetei, evaluate folosind intrări climatice sau hidrometeorologice. Urmăresc să măsoare starea calitativă a secetei pentru o anumită perioadă de timp: ex. SPI, SPEI etc.

seceta agro-pedologică - fenomenul natural definit de un conținut al apei din sol, respectiv umiditatea solului, sub valoarea mediei anuale asociată cu seceta meteorologică cu impact direct asupra creșterii culturilor și a ecosistemului;

seceta socio-economică - situația asociată cu un dezechilibru între cererea de apă și rezerva de apă, și care afectează societatea și economia”;

au fost revizuite atribuțiile autorităților, inclusiv cu luarea în considerare a reformei guvernamentale ce a avut loc, astfel principalele autorități responsabile de implementarea măsurilor corespunzătoare sunt:

Ministerul Mediului în calitate de autoritate a administrației publice centrale responsabilă de dezvoltarea cadrului de reglementare a protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, precum și a gestionării resurselor de apă, planificarea folosinței apelor, identificarea măsurilor de combatere a deficitului de apă pentru reducerea riscului de secetă, care elaborează în comun cu reprezentanții instituțiilor de resort și a societății civile actele normative necesare privind gestionarea secetei; concomitent colaborează cu autoritățile administrației publice locale în vederea aplicării măsurilor corespunzătoare;

Serviciul Hidrometeorologic de Stat responsabil de monitorizare și elaborarea prognozelor;

Agenția „Apele Moldovei” eliberează limitele de utilizare a apei;

Agenția de Mediu realizează monitoringul resurselor de apă și eliberează autorizațiile de folosință specială a apei;

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale elaborează și implementează politicile referitor la infrastructura rezilientă la schimbările climatice;

Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare promovează agricultura conservativă și soiurile rezistente la secetă;

Ministerului Afacerilor Interne, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, execută sarcini în domeniul protecției populației, teritoriului, mediului înconjurător și proprietății în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale.

Ministerul Sănătății, prin intermediul Agenției Naționale de Sănătate Publică monitorizează pericolele și riscurile specifice, precum și efectele negative ale impactul secetei asupra sănătății publice și modul de prevenire și de atenuare a acestor efecte.

La fel, este reglementat mecanismul de declarare a stării de secetă. Proiectul este completat cu Anexă nouă care stabilește acțiuni necesare a fi realizate pentru diferite stări ale secetei.

5. Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea proiectului nu implică cheltuieli din bugetul de stat. Implementarea Hotărârii Guvernului va contribui la luarea unor decizii echilibrate care să contribuie la protecția resursei de apă împotriva epuizării și asigurarea accesului la resursă a tuturor utilizatorilor.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul se încadrează în prevederile Legii apelor nr. 272/2011, Cap. VII ce reglementează aspectele ce țin de gestionarea secetei și inundațiilor.

Proiectul vine să detalieze aspectele ce țin de implementarea măsurilor ce se impun.

La fel, Strategia Națională de dezvoltare “Moldova Europeană 2030”, unul din cele mai importante documente de planificare strategică, care stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare națională, prevede, ca obiectiv, asigurarea rezistenței la schimbările climatice prin reducerea riscurilor legate de schimbările climatice și prin facilitarea adaptării în sectoarele prioritare.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Prezentul proiect de act normativ este promovat în conformitate cu prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Proiectul Hotărârii Guvernului împreună cu Nota informativă sunt plasate pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, și pe pagina web <<http://www.particip.gov.md/>> .

Totodată în procesul de elaborare a actului au fost organizate mai multe ședințe Grupului de lucru creat pentru modificarea Regulamentului.

8. Constatările expertizei anticorupție
Informația privind expertiza anticorupție va fi inclusă după recepționarea raportului de expertiză anticorupție în sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Nu este necesar.
10. Constatările expertizei juridice
Informația privind expertiza juridică va fi inclusă după recepționarea concluziilor expertizei juridice în sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect.
11. Constatările altor expertize
Nu sunt necesare.

Secretar de stat

Grigore STRATULAT